

Danijel Brecelj (1988) se je učil klavir na Glasbeni šoli v Novi Gorici v razredu Klavdije Jamšek ter na Srednji glasbeni in baletni šoli v Ljubljani pri Sijavušu Gadžijevu. Leta 2006 je bil sprejet na Conservatoire National Supérieur de Musique et de Danse de Paris v razred Rogerja Muraroja in Isabelle Dubuis, kjer je leta 2011 magistriral. Na isti ustanovi je študiral tudi kompozicijo z Yvesom Henryjem in pridobil diplomu iz harmonije. Študij je nadaljeval na Univerzi Mozarteum v Salzburgu pri Rolfu Plaggeju in ga zaključil z magisterijem iz solistične smeri leta 2016. Iste leta je pridobil tudi diplomu specialističnega študija klavirja na Pianistični akademiji Srečanja z maestrom v Imoli v razredu Leonida Margariusa. Med študijem se je izpopolnjeval na mojstrskih tečajih pri uveljavljenih profesorjih. Je dobitnik najvišjih nagrad na državnih in mednarodnih tekmovanjih (Temsig, Povoletto v Italiji, Piano à Mayenne v Franciji, bil je finalist mednarodnega tekmovanja Guido Alberto Fano v Italiji in nagrajenec Fundacije Yamaha v Franciji leta 2011). Leta 2007 mu je Konservatorij za glasbo in balet Ljubljana podelil Škerjančevo nagrado. Danijel Brecelj koncertira v Sloveniji, Avstriji, Italiji, Nemčiji in Franciji. Kot solist je nastopil z orkestrom Slovenske filharmonije, s Simfoniki RTV Slovenija, s Simfoničnim orkestrom Univerze v Groningenu in s simfoničnim orkestrom Furlanije-Juljske krajine Mitteleuropa z dirigenti, kot so Anton Nanut, Marko Munih, Simon Krečič, Giovanni Pacor in drugimi. Leta 2013 je nastopil na Noči klavirjev s Simfoničnim orkestrom RTV Slovenija v Gallusovi dvorani Cankarjevega doma. Na koncertih – poleg del Mozarta, Beethovna, Schumanna, Liszta, Skrjabin, Debussyja – pogosto izvaja tudi svoje skladbe. Ko je bil star 16, je debitiral s svojim *Koncertom za klavir in orkester* s Simfoničnim orkestrom Konservatorija za glasbo in balet Ljubljana. Objavil je dve zbirki klavirskih skladb za mlade pianiste, *Klavirske miniature* in *Tri fantazije*. Nastopa na festivalih, kot so Festival Ljubljana, Lent, Musique et patrimoine v Parizu, Un dimanche avec Chopin, Jeunes talents v Parizu, Musique de chambre Val de Saône v Mâconu, Nei suoni dei luoghi in Sanremo v Italiji, Junge Klassik v Nemčiji, Pianos en la Calle v španski Murcii, Kogojevi dnevi ... Večkrat je nastopil v koncertnem abonmaju Kulturnega doma Nova Gorica. Leta 2021 je organiziral Festival de piano de Dijon in posnel celotno zbirko Brahmsovih variacij za Radio Slovenija, za katerega je posnel še več drugih skladb. Bil je štipendist Ministrstva za kulturo RS, nagrade Oriolis Pariškega konservatorija in Francoske vlade.

DANIJEL BRECELJ

klavirski recital

Petek, 23. september 2022, ob 20.30

Cerkev Marijinega vnebovzvetja, Kanal

PROSVETNO DRUŠTVO "SOČA" KANAL

KOGOJEVI DNEVI 2022

Program:

Robert Schumann: **Sonata za klavir št. 2 v g-molu, op. 22**
(1810-1856)
So rasch wie möglich - Schneller - Noch schneller
Andantino. Getragen
Scherzo. Sehr rasch und markirt
Rondo. Presto

Johannes Brahms: **Variacije na Paganinijevo temo v a-molu, op. 35**
(1833-1897)
(Prva in druga knjiga)
Tema. Non troppo presto
Variacije 1-4
Variacija 5. Espressivo - Molto leggiero
Variacija 6. Molto leggiero
Variacija 7
Variacija 8. Staccato
Variacija 9. Legato
Variacija 10. Sotto voce
Variacija 11. Andante, molto legato e dolce, espressivo
Variacija 12. Molto dolce
Variacija 13. Vivace e scherzando
Variacija 14. Ben marcato, con fuoco -
Presto, ma non troppo
Variacija 1
Variacija 2. Poco animato, poco forte espressivo, legato
Variacija 3. Leggiero, espressivo
Variacija 4. Poco allegretto, con grazia
Variacija 5. Dolce
Variacija 6. Poco più vivace, leggiero
Variacija 7. Leggiero e ben marcato
Variacija 8. Allegro, leggiero, quasi pizzicato
Variacija 9
Variacija 10. Feroce, energico
Variacija 11. Vivace, non legato e scherzando
Variacija 12. Un poco andante, dolce espressivo
Variacija 13. Un poco più andante, poco espressivo
Variacija 14. Presto, ma non troppo, scherzando

Alexander Skrjabin: **Sonata za klavir št. 4 v Fis-duru, op. 30**
(1872-1915)
Andante
Prestissimo volando

Franz Liszt: **Po branju Danteja - Fantasia quasi Sonata, S. 161/7**
(1811-1886)

Klavirska glasba **Roberta Schumanna** je subtilna in osebno izpovedna. Zahteva poglobljeno in pretanjeno poslušanje ter poslušalca, ki se lahko predaja domišljiji in sanjarjenju. V njegovem opusu so tri dokončane sonate, ki jih je napisal v 30. letih 19. stoletja. **Sonata za klavir št. 2 v g-molu, op. 22** je ustvaril kot zadnjo (1838), ko še ni bil poročen s svojo ljubljeno Claro Wieck. Bila pa sta zaljubljena in to skladbo je napisal v mislih nanjo – mednarodno priznana pianistka. Ta sonata velja za eno njegovih največjih skladb. Oblikovana je jasno in logično. Prvi stavek z oznako »tako hitro, kot lahko« zahteva hitro pospeševanje tempa brez diha, sledi nežna kantilena, polna poetičnosti, scherzo vnovič od pianista terja tehnično briljanco in hitrost, stavek ima oznako »zelo hitro in poudarjeno«. Zaključni stavek Rondo je po nasvetu soproge Clare spremenil, ker je bil prvotni prezahteven. Kljub temu pa ostaja v tem sklepnem stavku veliko prostora za bravurozno razkazovanje, ki se mora prepletati s spevnostjo, kar za izvajalca predstavlja še dodaten izziv.

Johannes Brahms je **Variacije na Paganinijevo temo, op. 35** napisal za dobrega prijatelja in pianista Carla Tausiga (1841–1871). Tausig je bil učenec Franza Liszta in je skupaj z Brahmsom nastopal na koncertih v klavirskem duu. Izvirni naslov dela je bil *Študije za klavir, Variacije na Paganinijevo temo* je samo podnaslov. Tausig jih je v šali imenoval *Hexenvariationen (Čarovniške variacije)*. Tema izhaja iz znamenitega *Caprica v a-molu, op. 24*, Niccolòja Paganinija. Brahms je iz te teme razvil dvakrat po 14 variacij. Izredno kompleksne skladbe s poudarkom na zapletenih arpeggih in zahtevni konfiguraciji akordov je razdelil v dva zvezka. Prvi temelji na pianistični bravuri in v njej se je skladatelj posvetil tehnično zapletenim procesom. Pri pisanju le-teh je melodiko postavil v drugi plan, pomembnejše so mu bile bravurozne izvajalske plati pianizma. Zato pa se je dosti bolj posvetil melodijam v drugi knjigi, v kateri je spet pokazal svoje izjemne veščine izrazitega melodika. Druga knjiga je veliko mehkejša po značaju in tipično Brahmsova. Z *Variacijami na Paganinijevo temo* se je pridružil vrsti skladateljev, ki so v tistem času pisali variacije na določene Paganinijeve teme, med njimi je bil tudi njegov veliki prijatelj, Schumann, ki je pred tem napisal dva cikla skladb na Paganinijevo glasbo. Tudi oba Schumannova cikla sta vsebovala (koncertne) etude, ki so bile v svoji osnovi oblikovane kot klavirske študije. Po tem vzoru je Brahms ustvaril svoje. Tehnična zahtevnost pa ni edina odlika Brahmsovih *Variacij na Paganinijevo temo*; umetelnost, optimistično razpoloženje, svetloba in poglobljenost v teh dveh zvezkih Brahmsa legitimno postavljajo ob bok Bachu in Beethovnu.

Franz Liszt je najmočneje vplival na razvoj klavirske glasbe v času med Chopinom in Debussyjem. Kot eden največjih klavirskih virtuozov vseh časov je točno vedel, kaj je za klavir najprimernejše; znal je izkoristiti njegove najboljše plati in prikriti tisto, kar je bilo manj privlačno. Nastanek skladbe **Fantasia quasi Sonata**, znane kot **Dantejeva sonata**, je navdihnili *Božanska komedija* Danteja Alighierija. Liszt jo je vključil kot zadnji del druge zbirke *Années de Pèlerinage (Leta romanja)*, ki je dobila ime po pesnitvi Victorja Hugoja. *Fantasia quasi Sonata* je skladba bliže fantaziji kot pa sonati. Razdeljena je na dva enakovredna dela. Prvi del ima kromatično temo v d-molu, ki ponazarja blodeče in trpeče duše ter povzema kaotično dogajanje in pejzaže Dantejevega Pekla. Tukaj se Liszt poslužuje intervala, znanega kot hudičev interval (zvišana kvarta oziroma znižana kvinta), ki okrepi peklenska občutja. Druga tema je sveti koral in predstavlja veselje tistih v Nebesih, najbrž pa ponazarja tudi Beatrice. Glasba te skladbe je vsesplošno strastna in vihrava, poganja jo ognjevit utrip. Vzdušje je ekspresivno z veliko mero transcendentalne lepote. Terja tudi dobro fizično pripravljenost pianista.

Prevladujoča lastnost v glasbi **Alexandra Skrjabina** je misticizem, ki je kot liturgija sinteza vseh umetnosti, v kateri so zajeti človeštvo, stvarstvo in narava. Izžareva obsežen metafizičen in religiozen sistem, ki ga je sam ustvaril. V etudah, poemah in sonatah je pisal tehnično zahtevno glasbo ter nenehno iskal nove učinke in kakovost. Ustvarjal je nove akorde z velikim številom tonov, s katerimi je potihem želel prekositi vse sodobnike. Presegel je veliko tistega, kar je teoretično veljalo za nesprejemljivo. Njegove skladbe so prežete z duhovno vsebino, melodija se minimizira, glasbeno tkivo se razkraja, to pa pripelje do zapeljivega in vzvišenega občutenja – enkratnega v vsej zgodovini glasbe. **Sonata za klavir št. 4 v Fis-duru, op. 30** je napisal leta 1903. To je bilo v času njegove tranzicije tako v glasbenem kot osebnostnem smislu. Kot skladatelj se je pomikal proti atonalnosti, osebnostno pa se je vse bolj poglobljal v kompleksnost religiozno-filozofskih razmišljanj. Četrta sonata se deli na dva tesno povezana stavka v toplem in sijočem Fis-duru. Čeprav je pri tem delu Skrjabin še vedno uporabljal tonalne strukture, je bil obenem tudi v procesu razvoja novih oblik, znotraj katerih je lahko te strukture uporabljal. Prvi stavek (*Andante*) je monotematski in temelji na dveh osrednjih motivih: prvi je melodično zasnovan z vratolomnimi prehodi, drugi pa je bolj linearen in statičen. Drugi stavek (*Prestissimo volando*) začne brez predaha (*attacca*) po prvem. V drugem, po razpoloženju junaškem stavku, oblikovanem v sonatni obliki, se na koncu v veličastni kodi vnovič oglasita motiva iz prvega stavka. Na ta način je skladbo povezal v celoto, kar je tudi ena od njegovih potez pri raziskovanju novih glasbenih oblik. Sonata se zaključi v veselem razpoloženju – polna svetlobe in optimizma.